

דוד וגלית, חרב ושם ה' מבנה ומספרים בשמ"א י"ז

תוך כדי עיון בפרשת דוד וגלית ניתן לראות כיצד מבליט המבנה הספרותי את התכנים והסגולות שיאפיינו את ייעודו של דוד כל ימי חייו. יחס הגומלין בין החרב והלחימה הצבאית ובין שם ה' צבאות אלוהי מערכות ישראל - מוצג כאן בפי דוד כיחס של ניגוד.

יש שהצביע¹ על דגם ספרותי המצוי בספר שמואל, והוא רצף מאורעות מסוג 'שלושה וארבעה', כשהרביעי הוא שיא הסיפור או שיש בו מפנה או הפתעה. דוגמות לכך: שלוש קריאות קורא ה' לשמואל, וברביעית שמואל עונה ומקבל את נבואתו (ג', ד-י); שלוש פורענויות מספר הפליט לעלי הכוהן והרביעית הגדילה: "[א] נָס יִשְׂרָאֵל... [ב] וְגַם מִגֹּפֶה גְדוֹלָה הִיָּתָה בְּעַם [ג] וְגַם שְׁנֵי בְּנֵיךָ מֵתוּ... [ד] וְאַרְוֹן הָאֱלֹהִים נִלְקָחָה" (ד', ז); בשלוש ערים סובב שמואל לשפוט את ישראל, "וַיִּתְּשְׁבְּתוּ הָרְמָתָה כִּי שָׁם בֵּיתוֹ" (ז', טז-יז); בשלוש ארצות משוטט שואל למצוא את האתונות, וברביעית הוא מגיע אל שמואל (ט', ד-ה); שלוש פתות מלאכים שולח שואל כדי להביא את דוד אליו מניות ברמה (י"ט, יט-כא), וברביעית הוא עצמו מגיע אל דוד ושמואל; בשלוש דרכים שואל "בְּחִלְמוֹת גַּם בְּאוּרִים גַּם בְּנְבִיאִים", ומשלא נענה פנה לדרך הרביעית ושאל ב"אֵשֶׁת בְּעֵלְת אוֹב" (כ"ח, ו-ז).

נראה שיש להוסיף לרשימה זו את פרשת בריחת דוד לראשונה על ידי ירי "שְׁלֹשֶׁת הַחֲצִיִּים" שבהם ניתן לו האות "לֶךְ כִּי שְׁלַחְךָ ה'" (כ', כ-כב); ואת "וַיִּשְׁתַּחֲוּ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים... עַד דָּוִד הַגְּדִיל" (שם, מב). ניתן גם לטעון כי ספר שמואל כולו בנוי על היסוד הזה. שהרי הוא מתאר שלושה משטרים שאינם נשארם לעד - כהונתו של עלי, שיפוטו של שמואל ומלכותו של שואל - והמשטר הרביעי, מלכות דוד, הוא עיקרו של הספר.

1. י' זקוביץ, הדגם הספרותי שלושה-ארבעה במקרא, עבודה לשם קבלת התואר דוקטור, האוניברסיטה העברית, ירושלים תשל"ח, עמ' 47-42, 112-109, 281-279, 306-300, 407-402, 411-410.

חשיפת השימוש בדגם זה בסיפור מאבקו של דוד עם גלית עשויה להבליט את הזיקה בין דוד וייעודו: המלחמה בשם ה'. דגם 'שלושה וארבעה' בא בתהליך משיחת דוד על ידי שמואל:

וַיֵּרָא אֶת אֱלִיאָב... וַיִּקְרָא יְשִׁי אֶל אַבְיָנָדב... וַיַּעֲבֵר יְשִׁי שְׁמָה... וַיַּעֲבֵר יְשִׁי שְׁבַעַת בְּנָיו לִפְנֵי שְׁמוּאֵל... וַיֹּאמֶר עוֹד שָׁאֵר הַקְּטָן... וַיֹּאמֶר ה' קוֹם מִשְׁחָהוּ כִּי זֶה הוּא... וַתְּצַלַח רִיחַ ה' אֶל דָּוִד (ש"מ"א ט"ז, ה-ג).

הכתוב מזכיר שלושה שמות, ואחריהם דוד, שהוא שיא הסיפור, וגם ההפתעה שבו.

ובפרק י"ז, מלחמת דוד עם גלית:

וַיִּלְכּוּ שְׁלֹשֶׁת בְּנֵי יְשִׁי הַגְּדֹלִים הִלְכוּ אַחֲרַי שְׁאוּל לְמַלְחָמָה וְשֵׁם שְׁלֹשֶׁת בְּנָיו אֲשֶׁר הִלְכוּ בְּמַלְחָמָה אֱלִיאָב הַבְּכוֹר וּמִשְׁנֵהוּ אַבְיָנָדב וְהַשְּׁלִישִׁי שְׁמָה. / וְדָוִד הוּא הַקְּטָן / וְשְׁלֹשָׁה הַגְּדֹלִים הִלְכוּ אַחֲרַי שְׁאוּל (ש"מ"א י"ז, יג-ד).

המעניין הוא שדגם זה מופיע גם בפירוט כליו של דוד, אותם כלים שהוא מסיר מעליו בבואו להילחם עם גלית:

וַיִּלְבַּשׁ שְׁאוּל אֶת דָּוִד מִדְּיוֹ וְנָתַן קֹבֵעַ נְחֹשֶׁת עַל רֹאשׁוֹ וַיִּלְבַּשׁ אֹתוֹ שָׁרְיוֹן. / וַיַּחְגֵּר דָּוִד אֶת חַרְבּוֹ מֵעַל לְמַדְיוֹ וַיֹּאֲלֵ לְלָכֶת כִּי לֹא נִסָּה וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל שְׁאוּל לֹא אוֹכַל לְלָכֶת בְּאַלְהֵי כִּי לֹא נִסִּיתִי וַיִּסְרַם דָּוִד מֵעַלָיו (ש"מ"א י"ז, לח-לט).

ועל דרך זה בכליו של גלית:

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל הַפְּלִשְׁתִּי אַתָּה בָּא אֵלַי בְּחַרְבַּ וּבַחֲנִית וּבַכִּידוֹן וְאֲנִי בָּא אֵלַיִךְ בְּשֵׁם ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי מִעְרָכוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חִרְפְּתָה (ש"מ"א י"ז, מה).

שמו של ה' עומד בניגוד לחרב לאורך פרקנו זה. דוד מתחיל ומסיים את נאומו לפלשתי ברעיון מרכזי זה:

אַתָּה בָּא אֵלַי בְּחַרְבַּ וּבַחֲנִית וּבַכִּידוֹן וְאֲנִי בָּא אֵלַיִךְ בְּשֵׁם ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי מִעְרָכוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חִרְפְּתָה. הַיּוֹם הַזֶּה יִסְגְּרֶךָ ה' בְּיָדֵי וְהַפִּיתֶךָ וְהִסְרִיתִי אֶת רֹאשְׁךָ מֵעַלְיָךְ וְנִתְּתִי פָגַר מַחֲנֵה פְּלִשְׁתִּים הַיּוֹם הַזֶּה לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְחִיתֵי הָאָרֶץ וַיִּדְעוּ כָּל הָאָרֶץ כִּי יֵשׁ אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל. וַיִּדְעוּ כָּל הַקָּהָל הַזֶּה כִּי לֹא בְּחַרְבַּ וּבַחֲנִית יְהוֹשִׁיעַ ה' כִּי לַה' הַמַּלְחָמָה וְנָתַן אֶתְכֶם בְּיָדוֹ (ש"מ"א י"ז, מה-מז).

סיים במה שהתחיל.

תכנים אלו הם הם מרכיבי המאבק והניגודיות של מערכה מול מערכה: "גְּלִית הַפְּלִשְׁתִּי... מִמִּעְרָכוֹת? פְּלִשְׁתִּים" (י"ז, כג) בא בחירופים: "וַיַּעֲמֵד וַיִּקְרָא אֶל מִעְרָכֹת יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר לָהֶם... אֲנִי חִרְפְּתִי אֶת מִעְרָכוֹת יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם" (י"ז, ח-י). חירופים אלו

2. הכתיב: ממערות.

הם חירוף שם ה', כפי שדוד מציין, "וְהָיָה הַפְּלִשְׁתִּי הָעָרֵל הַזֶּה כְּאֶחָד מֵהֶם כִּי חֲרָף מַעֲרַכְתָּ אֱלֹהִים חַיִּים" (י"ז, לו), "וְאֲנֹכִי בָּא אֵלֶיךָ בְּשֵׁם ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי מַעֲרֹכֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חֲרַפְתָּ"; משום כך, "וַיִּקְלַל הַפְּלִשְׁתִּי אֶת דָּוִד בְּאֹלֵהִיר" (י"ז, מג). וכך מגדיר הכתוב את המאבק הזה מתחילתו: "וַתַּעַרְףּ יִשְׂרָאֵל וּפְלִשְׁתִּים מַעֲרָכָה לְקִרְאוֹת מַעֲרָכָה" (י"ז, כא).

בכלל, הנשק היה יתרונו של הפלשתים על ישראל: "וְחָרַשׁ לֹא יִמָּצֵא בְּכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי אָמְרוּ פְּלִשְׁתִּים פֶּן יַעֲשׂוּ הָעֶבְרִים חֶרֶב אוֹ חֲנִית... וְהָיָה בַּיּוֹם מִלְחַמַּת וְלֹא נִמְצָא חֶרֶב וְחֲנִית בְּיַד כָּל הָעָם... וַתִּמָּצֵא לְשֹׂאֵל וּלְיוֹנָתָן בְּנוֹ" (י"ג, יט-כג). ויתרונו של גלית, מלבד גובהו המופלג, הוא נשקו. בהצגת גלית לראשונה ישנו תיאור מפורט של נשקו, שאין לו מקביל במקרא:

וַיֵּצֵא אִישׁ הַבְּנִים מִמַּחְנוֹת פְּלִשְׁתִּים גְּלִית שְׁמוֹ מִגַּת גְּבָהוּ שֵׁשׁ אַמּוֹת וְזָרַת. וְכֹבֵעַ נְחֹשֶׁת עַל רֹאשׁוֹ וְשָׁרְיוֹן קִשְׁקָשִׁים הוּא לְבוּשׁ וּמִשְׁקַל הַשָּׂרְיוֹן חֲמִשָּׁת אֲלָפִים שֶׁקֶלִים נְחֹשֶׁת. וּמִצַּחַת נְחֹשֶׁת עַל רַגְלָיו וְכִידוֹן נְחֹשֶׁת בֵּין פְּתָפִיר. וְעַץ חֲנִיתוֹ כְּמִנְיֹר אֲרָגִים וְלִהְבֵּת חֲנִיתוֹ שֵׁשׁ מֵאוֹת שֶׁקֶלִים בְּרִזָּל וְנֹשֵׂא הַצֶּנֶה הַלֵּךְ לְפָנָיו. וַיַּעֲמֵד וַיִּקְרָא אֶל מַעֲרַכְתָּ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר לָהֶם לְמָה תִצְאוּ לַעֲרֹף מִלְחָמָה הַלּוֹא אֲנֹכִי הַפְּלִשְׁתִּי וְאַתֶּם עֹבְדִים לְשֹׂאֵל בְּרוּ לָכֶם אִישׁ וַיֵּרַד אֵלַי. אִם יוּכַל לְהִלָּחֵם אִתִּי וְהִכְנִי וְהִינּוּ לָכֶם לַעֲבָדִים וְאִם אֲנִי אוּכַל לוֹ וְהִפִּיתִיו וְהִייתֶם לָנוּ לַעֲבָדִים וְעַבַּדְתֶּם אֹתָנוּ. וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֲנִי חֲרַפְתִּי אֶת מַעֲרֹכֹת יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה תָּנוּ לִי אִישׁ וְנִלְחַמָּה יַחַד. (י"ז, ד-י).

בתיאור נשקו של גלית כל כלי וכלי מתואר ומפורט, כולל מידותיו ומשקלו (גובהו של גלית, כובע, שריון, מצחה, כידון, חנית, צינח). אולם כלי אחד אינו מופיע עד נאומו של דוד: "וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל הַפְּלִשְׁתִּי אַתָּה בָּא אֵלַי בְּחֶרֶב וּבְחֲנִית וּבְכִידוֹן...". (י"ז, מה), וכן ב"י"ז, נא: "וַיַּעֲמֵד אֶל הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּקַּח אֶת חֶרְבּוֹ".

וכמו כן אצל דוד: "וַיִּלְבַּשׁ שֹׂאֵל אֶת דָּוִד מַדְיּוֹ וַיִּנְתֵּן קֹבֵעַ נְחֹשֶׁת עַל רֹאשׁוֹ וַיִּלְבַּשׁ אֹתוֹ שָׂרְיוֹן" (י"ז, לח). ובפסוק הבא נזכר כלי נוסף שלא נזכר בין הכלים שהלביש שאול לדוד: "וַיַּחְגֵּר דָּוִד אֶת חֶרְבוֹ מֵעַל לְמַדְיּוֹ" (י"ז, לט). הכלי הנוסף - אצל דוד כאצל גלית - הוא החרב. במקביל לכך דוד משווה את 'נשקו' אל נשק גלית באומרו: "אַתָּה בָּא אֵלַי בְּחֶרֶב וּבְחֲנִית וּבְכִידוֹן וְאֲנֹכִי בָּא אֵלֶיךָ בְּשֵׁם ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי מַעֲרֹכֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חֲרַפְתָּ". כך נוצרת הקבלה בין שם ה', נשקו של דוד הנזכר אחרי שלושה כלי נשק, ובין החרב שחגר דוד, שאף היא באה אחרי שלושה כלים שהלבישו שאול. לבסוף דוד מסיר את החרב מעליו, "וְחֶרֶב אֵין בְּיַד דָּוִד" (י"ז, נ), ונשקו היחיד של דוד הוא שם ה'.

3. ישנה כאן עמימות: חרבו של מי? של דוד או של שאול?

מצאנו אפוא בפרקנו משולש של חרבות: חרב שאול, חרב גלית, וחרבו של דוד שאיננה (וְחָרַב אֵין בְּיַד דָּוִד), שהרי דוד בא אל הפלשתי בשם ה' צבאות. ולפיכך "וַיִּרַץ דָּוִד וַיַּעֲמֵד אֶל הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּקַּח אֶת חַרְבּוֹ (= של גלית)... וַיִּמְתְּתֵהוּ וַיִּכְרַת בָּהּ אֶת רֵאשׁוֹ" (י"ז, נ-נא). בהיות שם ה' עם דוד, גלית מוכרע בחרב עצמו. ולמרבה האירוניה שאול הוא שמלביש בעצמו את דוד במדי עצמו, והרי דוד כבר נמשח למלך במקומו בפרק הקודם.

כאמור לעיל, בתיאור נשק גלית מפורטים שבעה נתונים (גובהו, כובע, שריון, מצחה, כידון, חנית, צינה - י"ז, ד-ז) ועוד שמיני, חרבו (י"ז, מה). ובמקביל לכך נאמר בפרקנו: "וַיְדוּד בֶּן אִישׁ אֲפֶרְתִּי הַזֶּה מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה וְשָׁמוּ יֵשִׁי לְוֹ שְׁמֹנֶה בָּנִים" (י"ז, יב). "וַיִּלְכּוּ שְׁלֹשֶׁת בָּנֵי יֵשִׁי הַגְּדֹלִים הֵלְכוּ אַחֲרַי שְׁאוּל לְמַלְחָמָה וְשֵׁם שְׁלֹשֶׁת בָּנָיו אֲשֶׁר הֵלְכוּ בְּמַלְחָמָה אֱלִיאָב הַבְּכוֹר וּמִשְׁנֵהוּ אַבִּינָדָב וְהַשְּׁלִישִׁי שִׁמָּה. וַדָּוִד הוּא הַקָּטָן וְשִׁלְשָׁה הַגְּדֹלִים הֵלְכוּ אַחֲרַי שְׁאוּל". השימוש בדגם הזה יוצר זיקה וזיהוי בין דוד (השמיני) ובין חרב גלית, החרב שבה ינוצח בידי דוד (שהיא השמינית ברשימת כלי הנשק). יש להוסיף כי דגם 'שבעה ושמונה' בא בתיאור משיחתו של דוד בפרק ט"ז: "וַיִּרְא [שמואל] אֶת אֱלִיאָב... וַיִּקְרָא יֵשִׁי אֶל אַבִּינָדָב... וַיַּעֲבֵר יֵשִׁי שִׁמָּה... וַיַּעֲבֵר יֵשִׁי שְׁבָעַת בָּנָיו לִפְנֵי שְׁמוּאֵל... וַיֹּאמֶר עוֹד שְׁאֵר הַקָּטָן... וַיֹּאמֶר ה' קוֹם מִשְׁחָהוּ כִּי זֶה הוּא... וַתְּצַלַח רוּחַ ה' אֶל דָּוִד". ושם ההפתעה היא בשמיני, שהוא דוד.

אולם דוד עומד בפני גלית הבא לפניו "וַיִּשָׂא הַצֶּנֶה הַלֵּךְ לִפְנֵי" (י"ז, ז). דוד עצמו כבר התמנה לנושא כליו של שאול (ט"ז, כא). אך את הכלים האלה, כליו של שאול, מסיר דוד מעל עצמו (י"ז, לט) עכשיו, כדי להסיר "חֲרָפָה מֵעַל יִשְׂרָאֵל" (י"ז, כו), היינו להסיר ראש גלית מעליו ("וַהֲסִרְתִּי אֶת רֵאשֶׁךָ מֵעֲלֶיךָ" [י"ז, מו]). הצלחה זו של דוד היא גם המשך להצלחתו בעת שהוא לוקח כינורו בידו ומנגן לפני שאול, "וְסָרָה מֵעֲלָיו רוּחַ הָרָעָה" (ט"ז, כג).

בהתפתחות הסיפור יש לשים לב למוטיב הכלים של דוד, החוזר בצורות שונות. תחילה דוד בא למחנה, "וַיִּטֵּשׂ דָּוִד אֶת הַכְּלִים מֵעֲלָיו עַל יַד שׁוֹמֵר הַכְּלִים וַיִּרַץ הַמַּעְרָכָה וַיָּבֵא וַיִּשָׂא לְאָחִיו לְשָׁלוֹם" (י"ז, כב), וזאת לאחר שלפני כן, "וַיִּטֵּשׂ אֶת הַצֶּאֱזָן עַל שִׁמְרוֹ" (י"ז, כ). הכלים שנוטש דוד אינם כלי מלחמה.⁴ כנראה בא דוד כצופה, כנער, כאילו צדק אליאב אחיו באמרו, "אֲנִי יָדַעְתִּי... כִּי לְמַעַן יָאוּת הַמַּלְחָמָה יִרְדָּתְךָ" (י"ז, כח). ואז, בשעת המלחמה, "וַהֲיָה כִּי קָם הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּלָּךְ וַיִּקְרַב לְקִרְאֵת דָּוִד וַיִּמְהַר דָּוִד וַיִּרַץ הַמַּעְרָכָה לְקִרְאֵת הַפְּלִשְׁתִּי". עכשיו אינו צופה, כי אם פעיל, לוחם לבדו בלא עוזר. ואז, "וַיַּחֲזֵק דָּוִד מִן הַפְּלִשְׁתִּי בְּקִלְעוֹ וּבְאַבְנֵי וַיִּךְ אֶת הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּמִּיתֵהוּ וַחָרַב אֵין בְּיַד דָּוִד. וַיִּרַץ דָּוִד וַיַּעֲמֵד אֶל הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּקַּח אֶת חַרְבּוֹ וַיִּשְׁלַפְהָ מִתַּעֲרָה

4. כך פירשו רש"י, רד"ק מצודת דוד ועוד.

וַיִּמְתְּתֶהּ... וַיִּבְאֶהוּ יְרוּשָׁלַם וְאֶת כָּלִיו שָׁם בְּאֶהְלוֹ". כליו של מי? כפי הנראה מן ההקשר אלו הם כליו של גלית, וברור שהם נשקו וכלי מלחמתו, כמו שמתברר כשאחימלך הכהן נותן לדוד את "חַרְבַּ גְּלִית הַפְּלִשְׁתִּי אֲשֶׁר הִכִּיתָ בְּעַמְקֵי הָאֵלֶּה" (כ"א, ט-י). האירוניה שם היא, כמובן, שהדבר מתרחש כשדוד בורח מסכנת שאול, ומסביר, "כִּי גַם חַרְבִּי וְגַם כָּלִי לֹא לְקַחְתִּי בְּיָדִי כִּי הָיָה דְבַר הַמֶּלֶךְ נְחוּץ" (שם, ט). בעמדו מול גלית לא היה דוד זקוק לכליו של שאול; ואילו עתה, בעמדו מול שאול, זקוק הוא לכליו של גלית.

ההשוואה של דוד עם אחיו משמשת גם להשוואה עם גלית: דוד מוצג לראשונה בעילום שם, כששמו ותוארו הוא "הקטן": "וַיַּעֲבֹר יִשִׁי שְׁבַעַת בָּנָיו לִפְנֵי שְׁמוּאֵל... וַיֹּאמֶר עוֹד שָׁאַר הַקָּטָן... וַיֹּאמֶר ה' קוֹם מִשְׁחֶהוּ כִּי זֶה הוּא... וַתְּצַלַח רוּחַ ה' אֶל דָּוִד" (ט"ז, ה-ג). וכן: "וַיִּלְכְּוּ שְׁלֹשֶׁת בָּנָי יִשִׁי הַגְּדֹלִים הִלְכּוּ אַחֲרֵי שְׁאוּל לַמְּלָחְמָה... וְדוֹד הוּא הַקָּטָן וְשְׁלֹשָׁה הַגְּדֹלִים הִלְכּוּ אַחֲרֵי שְׁאוּל" (י"ז, יג-יד). דוד הוא קטן אפילו לעומת אחיו, ובוודאי לעומת שאול, שהיה גבוה מכל העם משכמו ומעלה (ט', ב)⁵, וכל שכן לעומת גלית. דוד אינו מוצג כלל בשמו אפילו בשעת משיחתו למלך, ורק לאחר מכן, "וַתְּצַלַח רוּחַ ה' אֶל דָּוִד", ואנו לומדים שזהו שמו. לאחר שישי מעביר שבעת בניו בפני שמואל, מדבר שמואל עם ישי שלוש פעמים: "וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל

5. רש"י בפירושו ל"ז, לח, עומד על המפליא בכך שכליו של שאול מתאימים לדוד: "נהפכו להיות כמידת דוד משנמשח בשמן המשחה אף שהיו של שאול שהיה גבוה מכל העם משכמו ומעלה וכיון שראה שאול כן הכניס בו עין הרע והרגיש דוד בדבר" (על פי ויקרא רבה כו, ט). פרשתנו היא מן המקומות הרבים בספר שמואל שמתגלה בהם המוטיב של בגדי מלכות שאול (ראה: י' קיל, מבוא, פירוש 'דעת מקרא' לספר שמואל). ובהמשך: "וַיִּסַּב שְׁמוּאֵל לְלַכֵּת וַיִּחַזַק בְּכַנְפָיו מַעֲלֵיו וַיִּקְרַע. וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׁמוּאֵל קְרַע ה' אֶת מַמְלַכְוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעַלְיָד" (ט"ו, כז-כח; משחק מילים בין "מעילך" ו"מעליך"). במדרש שוחר טוב נז, ג: "אמר שאול ומי הוא רעי הטוב ממני שימלוך תחתי, אמר לו מי שיקרע את מעילך הוא עתיד ליטול מלכותך", דוד ש"כרת את מעיל אשר לשאול" (כ"ד, ד). כאן, דוד, העתיד לקחת את מלכות שאול מידו וכבר נמשח לכך, מסיר את מדי שאול "מעליו", ומבין שהסיכון בגשתו לגלית במדי שאול גדול הרבה יותר מאשר בלעדיהם.

"וַיִּפְשֹׁט גַם הוּא [שאול] בְּגָדָיו וַיִּתְנַבֵּא גַם הוּא לִפְנֵי שְׁמוּאֵל וַיִּפֹּל עָרֹם" (י"ט, כד; רש"י ורד"ק: "פשט את בגדי מלכותו מעליו"); "וַיִּתְחַפֵּשׂ שְׁאוּל וַיִּלְבָּשׁ בְּגָדִים אַחֲרֵי" (כ"ח, ח) ללכת אל האישה בעלת האוב ("פשט את בגדי מלכותו מעליו" - ויקרא רבה כו, ז). האישה בעין דוד מעלה את שמואל (שמעילו נקרע כאות קריעת המלכות - ט"ו, כז) "וְהוּא עָטָה מַעֲלֵיו וַיִּדַע שְׁאוּל כִּי שְׁמוּאֵל הוּא" (כ"ח, יד). ולבסוף, בעת מות שאול, "וַיִּכְרְתוּ אֶת רֵאשׁוֹ וַיִּפְשִׁטוּ אֶת כְּלָיו" (ל"א, ט) ואיש עמלקי בא "וּבְגָדָיו קָרְעִים" ומספר שלקח את בגדי מלכותו של שאול, ואז "וַיִּחַזַק דָּוִד בְּבִגְדָיו וַיִּקְרַע" (שמ"ב א', ב-יא). ממלחתו האחרונה של שאול, בא הורגו, "וּבְגָדָיו קָרְעִים וְאֶדְמָה עַל רֵאשׁוֹ" (שמ"ב א', ב), בדומה למתואר במלחמה הראשונה בספר שמואל: "וַיִּרְץ אִישׁ בְּנִימָן מִהַמְּעָרְכָה וַיָּבֵא שְׁלֵה בַיּוֹם הַהוּא וּמִדָּיו קָרְעִים וְאֶדְמָה עַל רֵאשׁוֹ" (שמ"ד א', יב). לפי מדרש שמואל, ב, יא, א, "איש בנימין" זה הוא שאול עצמו.

יְשִׁי לֹא בָחַר ה' בְּאַלְהָהָ... וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל אֶל יְשִׁי הַתָּמוּ הַנְּעָרִים... וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל אֶל יְשִׁי... שְׁלַחָה וַקְּחֶנּוּ מִשָּׁם". ואילו ישי מדבר רק פעם אחת, ובדיבור זה אין הכתוב מזכיר את שמו ואין ישי מזכיר את שם בנו: **"וַיֹּאמֶר עוֹד שָׂאֵר הַקְּטָן".** ואילו גלית מוצג לפנינו לראשונה בציון מפורש של שמו ושל גובהו: **"גְּלִית שָׂמוּ מִגַּת גְּבָהוּ שֵׁשׁ אַמּוֹת וְזָרְת" (י"ז, ד); "וְהִנֵּה אִישׁ הַבְּנִים עוֹלָה גְּלִית הַפְּלִשְׁתִּי שָׂמוּ מִגַּת מַמְעָרוֹת [מִמְעַרְכוֹת קְרִי] פְּלִשְׁתִּים" (י"ז, כג).**

העמדת הניגוד בין כלי המלחמה של דוד ובין החירופים של הפלשתי לאלוהיו של דוד נעשית על ידי משחק של מילים שבהן האותיות קו"ף ולמ"ד (אליטרציה): **"וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֶל דָּוִד הַכֶּלֶב אֲנֹכִי כִּי אֶתָּה בָּא אֵלַי בַּמְּקָלוֹת וַיִּקְלַל הַפְּלִשְׁתִּי אֶת דָּוִד בְּאַלֹּהֵי" (י"ז, מג).** כליו של דוד הם: **"מַקְלוֹ בְּיָדוֹ... וְחַמְשָׁה חֲלָקֵי אַבְנִים... בְּיָדוֹ וַיִּלְקוּט וַקְּלָעוּ בְּיָדוֹ" (י"ז, מ), "וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת יָדוֹ אֶל הַכְּלִי וַיִּקַּח מִשָּׁם אֶבֶן וַיִּקְלַע וַיִּךְ אֶת הַפְּלִשְׁתִּי... וַיַּחֲזֹק דָּוִד מִן הַפְּלִשְׁתִּי בַּקְּלָע וּבְאַבְּנֵי וַיִּךְ אֶת הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּמִּיתֵהוּ וַיַּחֲרַב אִין בְּיַד דָּוִד" (י"ז, מט-ג).**

על רקע מאבק וחירופים אלו מופיע שוב הדגם של 'שלושה וארבעה'. שלוש פעמים מזכיר דוד את ניצחונו על הארי והדוב: **"וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל שְׂאוּל רַעְיָה הִיא עֲבָדְךָ לְאָבִיו בְּצֹאן וּבְאֵרֵי הָאָרֶץ וְאֶת הַדּוֹב וְנִשְׂאָ שָׁהּ מִהָעֵדֶר. וַיִּצְאֵתִי אַחֲרָיו וְהַכַּתִּיו וְהַצַּלְתִּי מִפְּיָו וַיִּקָּם עָלַי וְהַחֲזִיקֵתִי בְּזַקְנוֹ וְהַכַּתִּיו וְהַמִּיתִיו. גַּם אֶת הָאָרֶץ גַּם הַדּוֹב הִכָּה עֲבָדְךָ וְהִיא הַפְּלִשְׁתִּי הָעָרַל הַזֶּה כְּאֶחָד מֵהֶם כִּי חָרַף מַעֲרַכְתָּ אֶלֹּהִים חַיִּים. וַיֹּאמֶר דָּוִד ה' אֲשֶׁר הַצַּלְנִי מִיַּד הָאָרִי וּמִיַּד הַדָּב הוּא יַצִּילֵנִי מִיַּד הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה... וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֶל דָּוִד הַכֶּלֶב אֲנֹכִי כִּי אֶתָּה בָּא אֵלַי בַּמְּקָלוֹת?" (י"ז, לד-לז, מג).** גלית הפלשתי הוא אפוא הרביעי, ושאלתו **"הַכֶּלֶב אֲנֹכִי"** נענית בחיוב.

בניצחונו זו יודיע דוד **"כִּי יֵשׁ אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל. וַיִּדְעוּ כָּל הַקְּהָל הַזֶּה כִּי לֹא בַּחֲרָב וּבַחֲנִית הוֹשִׁיעַ ה' כִּי לֹה' הַמְּלַחְמָה" (י"ז, מז).** ודבר זה מודיע דוד במשך כל מלחמותיו וכל ניצחונותיו: **"ה' סִלְעִי וּמִצַּדִּיתִי וּמִפְּלִטִי לִי. אֱלֹהֵי צוּרֵי אַחֲסָה בּוֹ מְגִנִּי וְקָרְן יִשְׁעִי" (שמ"ב כ"ב, ב-ג; תהילים י"ח, ב-ג); "אִם תִּקּוּם עָלַי מִלְחָמָה בְּזֹאת אָנִי בּוֹטָח" (שם כ"ז, ג).** דוד יהיה **"יָדַע נֶגֶן וְגִבּוֹר חֵיל וְאִישׁ מִלְחָמָה וְנִבּוֹן דָּבָר וְאִישׁ תִּנְאֹר וְהוֹ עֲמוֹ" (ט"ז, יח),** ולכן בהסירו מעליו את כלי מלחמתו של שאול, מברכו שאול,

6. אף כאן קיימת עמימות מסוימת: **"וַיִּקְלַל הַפְּלִשְׁתִּי אֶת דָּוִד בְּאַלֹּהֵיו" -** באלוהיו של מי? לפי ויקרא רבה יז, ג יש כאן חירוף שמו של אלוהי דוד; אולם יונתן מתרגם: **"וַיִּלְטִיט פְּלִשְׁתָּאָה יָת דָּוִד בְּטַעוּתָא"**, כלומר באלוהיו של גלית. ייתכן שהתרגום רצה להמעיט או להרחיק את חירוף שם שמים המשתמע כאן. אולם העמימות התחבירית קיימת, ומצביעה על הניגודיות במישור הדתי.

7. ואילו בראשית הדברים, בטרם בא דוד אל המערכה, הכילו הכלים שברשותו את איפת **הקליא** שהביא לאחיו למערכה (י"ז, יז).

"לך וְהָיָה עִמָּךְ". דוד ינצח וימשיך לנצח, עם שהוא נוטש את כליו ואת כליו של שאול, שהרי כבר הבטיח שמואל בשם ה', "כִּי לֹא יִטָּשׁ ה' אֶת עַמּוֹ בְּעֶבְרֹר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל" (י"ב, כב).